

DEN BRITISKE PRÆFERENCEPOLITIK 1921—1926

Foredrag i Nationaløkonomisk Forening den 12. April 1927

Af Gesandt, Kammerherre J. Cian

I et Foredrag, jeg holdt her i Nationaløkonomisk Forening i December 1922, gjorde jeg ret udførligt Rede for Udviklingen af den for Danmarks økonomiske Interesser i Storbritannien vigtige handelspolitiske Bevægelse, kaldet Den Britiske Præferencepolitik, indtil Slutningen af Aaret 1921. Jeg skal tillade mig iaften at føre denne Fremstilling op til Dato, saaledes at ogsaa den for ganske nylig afsluttede Rigskonference gøres til Genstand for Omtale.

Men inden jeg gaar over til Begivenhederne i denne Femaarsperiode, maa jeg bringe enkelte Punkter i den tidligere Fremstilling i Erindring.

Jeg skal da først minde om, hvorledes den imperialistiske Bevægelse i England under Indtryk af Taknemmelighed overfor Kolonierne, der under den vanskelige Boerkrig frivillig var ileet Moderlandet til Hjælp, kulminerer i den engelske Statsmand Chamberlains Forslag om Overgang til en protektionistisk Politik i England med Told paa Industrivarer og Levnedsmidler, med en rigelig Præference eller fuldstændig Toldfrihed overfor Koloniernes Varer.

Dette Forslag blev — som De sikkert alle vil erindre — forkastet med en overvældende Majoritet af det engelske Folk, og Tanken hviler saa, indtil den under en anden for Storbritannien skæbnsvanger Periode igen sættes paa Dagsordenen. Det var paa Rigskonferencen i 1917, som ogsaa skulde overveje de handelspolitiske Spørgsmaal, der maatte forventes at ville rejse sig efter Krigens Ophør. Paa denne Konference vedtog man nemlig en meget betydningsfuld Resolution, at hver enkelt Del af Imperiet skal udstrække en særlig

gunstig Behandling og Lempelser til Produkter og Fabrikata fra andre Dele af Imperiet, dog med tilbørlig Hensyntagen til de allieredes Interesser.

Den sidste Tilføjelse, der angiver med dobbelt Tydelighed det Tidspunkt, paa hvilket Resolutionen blev vedtaget, viser tilbage til den paa Pariser-Konferencen i 1916 fremsatte Plan om en interallieret Økonomi efter Krigen, en Tanke som jo aldrig blev til noget.

Ved denne Resolution knæsatte den britiske Regering for første Gang Præferenceprincippet, og Resolutionen faar da ogsaa i den kommende Tid vidtrækkende Betydning ikke blot i Forholdet mellem Moderland og Dominions men ogsaa i Storbritanniens indre Politik.

Men da Resolutionen skulde bringes til Udførelse, fik den et andet Indhold end dens vide Udtryk skulde lade formode. Det vil sikkert saaledes erindres, at den Komité, der var blevet nedsat i Storbritannien før 1917-Konferencen til at gøre Forslag om Imperiets Handels- og Industripolitik efter Krigen, først havde foreslaaet Industritold og givet Tilsagn om Forhandling om Told paa Levnedsmidler alt med Præference til Kolonierne, senere afgav en mere moderat Betænkning, hvorefter Industritold kun burde indføres for særlige Industrier og efter forudgaaende Undersøgelse, medens Levnedsmiddeltold positivt fraaadedes.

Det var vel denne sidste Betænkning, der blev lagt til Grund for den siddende Koalitionsregerings Budget, da den britiske Regering i 1919 indfrieede sit i 1917 givne Tilsagn, men Begyndelsen blev gjort med Toldsatser, som væsentlig var af fiskal Natur. En Præference paa $\frac{1}{6}$ af Toldsatserne blev ydet paa alle de Varer, som man i daglig Tale kalder Kolonialvarer, Motorsprit, Tobak, Vin og Spirituosa. Dernæst indrømmes der en Præference paa $\frac{1}{3}$ af Satsen paa de allerede i 1915 indførte saakaldte Mc Kenna Toldsatser, der omfattede Varer som Automobiler og Films, der var af Betydning for Canadas Udførsel, og kun paa nogle faa for Imperiets Eksport betydningsløse Varer — ganske vist bortset fra Levnedsmidler — blev der ikke givet Præference.

Paa de efterfølgende Aars Budgetter fortsættes denne Politik med en betydningsfuld Udvidelse derved, at den $33\frac{1}{3}\%$ s Toldsats til Beskyttelse af de saakaldte Nøgleindustrier, der fastsattes ved I Del af „Safeguarding of Industries Act“ af 1921 og i Lovens II Del mod Valutadumping, ikke skulde erlægges af Varer fra Kolonierne.

Ved Slutningen af Aaret 1922 var Udviklingen af Toldpræferencepolitikken indenfor Imperiet altsaa den, at Storbritannien giver hele Resten af Imperiet en Præference paa de eksisterende Toldsatser, der, som det vil fremgaa af ovenstaaende, omfatter ret mange Varer, men af hvilke kun et mindre Antal har Betydning for disse Landes Udførsel til Storbritannien. Englands Præference til Kolonierne er derfor snarere at opfatte som en Demonstration af venskabelige Følelser end en reel handelspolitisk Indrømmelse, endsige en handelspolitisk Nyorientering.

De fire store Dominions: Canada, Sydafrika, Australien og New Zealand fortsætter med den allerede længe eksisterende Politik at yde Moderlandet en betydelig Præference, som ikke forhindrer de overfor Moderlandet hævdede Toldsatser fra at være høje, til Tider meget høje; de to andre Dominions, New Foundland og Irland og Kejserriget Indien yder ingen Præference. Størstedelen af de ikke-selvstyrende britiske Kolonier yder Moderlandet en Præference, ligesom der mellem Imperiets enkelte Dele indbyrdes bestaar forskellige Præferenceaftaler.

Disse Indrømmelser glædede vel Dominions men tilfredsstillede dem ikke. I Canada og Sydafrika forholdt Regeringerne sig tavse, da det ikke er i Overensstemmelse med det af disse Dominions med stor Iver hævdede Suverænitetsprincip at blande sig i de indre Forhold i et andet af Imperiets Lande, navnlig paa saa vigtigt et Omraade som Toldpolitikens. Men fra de canadiske Landmænds Side lagde man dog ikke Skjul paa, at man var utilfreds med, at Fødemidler var undtagne fra Præferencen, og Industrien foreslog endog Indførelse af en højere Toldbeskyttelse i Canada for at sætte Regeringen i Stand til at købslaa med England om Toldlettelser, ligesom der heller ikke i Sydafrika blev lagt Skjul paa, at man særdeles gerne saa, at den britiske Præference blev udvidet. I Australien tog derimod Regeringens Fører aktiv Del i Kampagnen og udtalte uden Omsvøb, at paa den nuværende Maade, hvor Australien gav England Præference uden at faa noget til Gengæld paa de Varer, der interesserede Australien, nemlig Fødemidler, kunde man ikke fortsætte i det uendelige, og samme Holdning, omend i mere moderat Form, indtog man i New Zealand.

Da disse Stemninger efterhaanden gav sig ret kraftigt Udslag i Dominions, fremsatte den australske Regering en Opfordring

til Moderlandets Regering om Indkaldelse af en Konference, hvor hele det økonomiske Spørgsmaal kunde blive drøftet.

Denne Opfordring kom sikkert ikke den britiske Regering ubelejligt, thi bortset fra, at der forelaa flere storpolitiske Spørgsmaal til Drøftelse, var der al Anledning for den engelske Regering til under den i Storbritannien herskende økonomiske Depression og store Arbejdsløshed at drøfte med de store Dominions Maal og Midler til en Udvikling af Imperiets indbyrdes Handel.

Den britiske Regering indbød da i Begyndelsen af 1923 til en „Imperial Conference“ og en „Imperial Economic Conference“. De to Konferencer, som blev afholdt fra 1. Oktober til 8. November 1923, løb Side om Side. Saavel paa den første, som bl. a. beskæftigede sig med Spørgsmaalet om Dominions' Ret til at slutte Traktater, som paa den anden, der udelukkende beskæftigede sig med de økonomiske Problemer, var Landene repræsenteret ved deres Premierministre, som tog livligt Del i Forhandlingerne.

Da nærværende Undersøgelse væsentlig skal beskæftige sig med den økonomiske Side af Forholdet mellem Moderland og Dominions, skal jeg ikke komme ind paa en Omtale af „The Imperial Conference“, men kun henlede Opmærksomheden paa den af Konferencen vedtagne Resolution med Hensyn til Forhandling, Underskrift og Ratifikation af Traktater. Ved denne godkendtes nemlig den siden Krigen gældende Praksis, at den enkelte Dominion har Ret til at forhandle om og undertegne Traktater med fremmede Stater, dog saaledes at den traktatsluttende Part bør tage behørigt Hensyn til Traktatens mulige Virkninger for andre Dele af Imperiet eller for Imperiet som Helhed.

Jeg gaar dernæst over til en Omtale af

Den økonomiske Rigskonference.

Af de paa Konferencen diskuterede Spørgsmaal har følgende Emner Præference for Øje:

- I) Fortrinsbehandling af og Hjælp til britisk Emigration indenfor Riget.
- II) Finansiell Bistand fra Moderlandet til Udvikling af de oversøiske Dominions og Besiddelser.
- III) Rigspræference, som igen deler sig i
 - a) Rigstoldpræference,
 - b) Rigspræference med Hensyn til offentlige Kontrakter.
- IV) Rigspolitik med Hensyn til Ind- og Udførsel af levende Dyr

og endelig er der Spørgsmaalet om Nedsættelse af en „Imperial Economic Committee“, som skulde være Mellemed mellem Moderland og Dominions.

Af disse Spørgsmaal skal jeg af Hensyn til Tiden indskrænke mig til hovedsagelig at omtale Toldpræferencespørgsmaalet.

Rigstoldpræference.

Den økonomiske Konferences Program, særlig Spørgsmaalet om en Toldpræference, var ikke blot blevet levende diskuteret i Dominions, men ogsaa hjemme. Det var derfor naturligt, at Moderlandets Regering inden Konferencens Sammentræden ønskede saa vidt muligt at sondere Stemningen indenfor de forskellige Erhvervskredse, men de Besvarelser, Regeringen fik fra de tre store Erhverv, til hvilke man henvendte sig — Skibsfart, Handel og Industri — var ikke særlig vejledende, og nogen Opfordring til Regeringen om at skifte Handelspolitik, ifald den havde søgt en saadan, indeholdt Besvarelserne i hvert Fald ikke.

Handel og Industri udtaler saaledes, at Handelsforbindelserne imellem Moderland og Datternationer maa reguleres efter samme Lov som al anden Handel, nemlig efter Loven om Tilbud og Efterspørgsel, og man advarer udtrykkelig mod en kunstig Udvikling af Handelen med Dominions, som kun vil skabe England Vanskeligheder med dets andre Aftagere.

Medens Handelen og Skibsfarten i England som forøvrigt i de fleste andre Lande er Frihandelens fødte Vaabndragere, og det indtagne Standpunkt derfor var til at vente, kom Svaret fra Industrien, som nyder godt af en Præference i Dominions, som noget af en Overraskelse. Industrien underkender ogsaa den Teori, at Englands Vanskeligheder kan bortfjernes ved en ensidig Udvikling af den interimperiske Handel og paapeger tværtimod denne Handels Afhængighed af Moderlandets internationale Handel. Industrien undslaar sig dernæst for at udtale sig om Ønskeligheden af en Toldpræference med den Motivering, at der er saa vidt forskellige Meninger indenfor dens Medlemmer, men denne Usikkerhed tør sikkert ogsaa tages som et Tegn paa, at Industrien ikke tror paa Dominions gode Vilje til at nedsætte Toldsatserne for engelske Varer, hvor store Indrømmelser England end maatte gøre Kolonierne. Og heri har Industrien maaske Ret.

Denne Forsigtighed fra Erhvervsorganisationernes Side er dog ikke ensbetydende med, at der ikke ogsaa indenfor disse

eller andre betydende Kredse i Storbritannien skulde være Interesse for og Ønske om en yderligere Toldpræference. Dette vilde ikke være rigtigt. Siden Chamberlains Dage er der en stadig voksende Kreds af overbeviste Protektionister, og selv udenfor denne Kreds er der adskillige, som kunde ønske at gøre et Forsøg i den Retning.

Konferencen aabnedes den 2. Oktober af den britiske Handelsminister. Fra britisk Side blev det fremhævet, at det alt overskyggende Spørgsmaal for Storbritannien var Spørgsmaalet om Afsætningsmarkeder. Det var af vital Betydning for britisk Handel saavel at generobre de gamle Markeder, der delvis var gaaet tabt, som at erhverve nye. I første Henseende vilde de Markeder, man havde haft paa Fastlandet, kun langsomt kunne genvinde deres Købeevne, og dertil kom at Konkurrencen fra andre Industrilande var vokset betydeligt. Storbritannien maatte derfor søge at erhverve sig nye Markeder andre Steder og Moderlandet vendte sig da i første Række til Dominions og Kolonierne. Da Dominions imidlertid som Følge af deres forøgede Produktion ogsaa søgte nye Markeder, maatte der være Mulighed for et Samarbejde til Udvikling af den interbritiske Handel. I saa Henseende henviste Handelsministeren til den britiske Regerings Initiativ i „The Trade Facilities Act“, hvorefter Staten garanterede for Laan, der skulde anvendes til store Arbejder, paa Betingelse af, at Leverancerne tilfaldt Storbritannien.

Han berørte dernæst det andet vigtige Spørgsmaal, Nødvendigheden af at skaffe den britiske Industri de fornødne Raastoffer til en rimelig Pris, og paa pegede særlig Betydningen af Fremskaffelse af Raabomuld, til hvis Dyrkning der indenfor Riget fandtes store velegnede og uopdyrkede Strækninger. Hertil krævedes ikke alene et vist Samarbejde mellem Moderlandet og vedkommende Moderland eller Koloni, men tillige betydelige Kapitaler til Vandingsanlæg, Transportmidler o. s. v., og han erkendte, at Storbritannien maatte hjælpe med til at skaffe disse Midler.

Med Hensyn til en Præferencetold udtalte Handelsministeren, at man i Storbritannien var klar over den store Fordel, man havde af Dominions-Præferencen, og man havde jo ogsaa for sit eget Vedkommende, indenfor de snævre Rammer som Toldpolitiken tillod, sluttet sig til det samme System, ligesom man ønskede at anvende det i saa stort Omfang som muligt for derved yderligere at bidrage til Imperiets økonomiske Udvikling.

Medens Repræsentanterne fra Canada, Sydafrika og New Zealand holdt sig forsigtigt tilbage, i Overensstemmelse med deres tidligere Standpunkt, tog Australiens Repræsentant, Premierminister Bruce, Bladet fra Munden og holdt sin berømte „Men, money and markets“ Tale, i hvilken han, om end han formelt stadig fralagde sig at ville øve Pres, reelt lagde alle Dominions Indflydelse i Vægtskaalen, for at Storbritannien skulde gaa over til et protektionistisk Toldsystem med Toldsatser, ogsaa for Fødemidler, med Præference til Kolonieme.

Mr. Bruce indledede sin Tale med at meddele, at Australien i de senere Aar Gang paa Gang havde modtaget Opfordring fra fremmede Magter om at slutte gensidige Tarifaftaler, hvilke Anmodninger den australske Regering imidlertid havde afslaaet i det Øjemed, saa vidt muligt, at sikre de britiske Producenter det australske Marked. At man virkelig hidtil havde arbejdet efter disse Principper, søgte han at godtgøre ved et omfattende statistisk Materiale. Han paaviste først den store Betydning, som den australske Præference havde for den britiske Industri, idet Storbritanniens Udførsel til Australien, der fra 1880 til 1906 havde holdt sig stationær paa ca. 20 Mill. £, skønt Australiens Indførsel fra andre Lande stadig tiltog, fra sidstnævnte Aar, da Præferencen blev indført, var stadig stigende til 60 Mill. £ i 1922. Det samme var Tilfældet med andre Dominions, og den britiske Udførsel til Dominions var i det hele taget blevet saa betydelig forøget, at disse nu aftog 40 % af Englands samlede Udførsel. Pengeværdien af den Storbritannien ydede Præference anslog han for Australiens Vedkommende til at beløbe sig til 7,6 Mill. £, for de samlede Dominions til omtrent 11 Mill. £. Medens Kolonieme saaledes efter bedste Evne bestræbte sig for at aftage deres Varer fra England, var det omvendte ikke Tilfældet, idet der var et Misforhold mellem Storbritanniens Vareudveksling med Dominions sammenlignet med dets Vareudveksling med fremmede Lande som Argentina, Danmark og De forenede Stater, som jo netop leverede de Varer, der interesserede Australien og flere af de andre Dominions. Medens nemlig Dominions aftog ligesaa meget fra Storbritannien som Storbritannien købte af dem, nemlig ca. 230 Mill. £ aarlig, indførte Storbritannien fra de tre nævnte Lande for ca. 318 Mill. £ om Aaret, men solgte dem kun for ca. 113 Mill. £; og medens hvert Menneske i Australien aftog for ca. 11 £ engelske Varer og i New Zealand for 13 £, købte hvert Menneske i Argentina kun for £ 2.15.0, i Danmark kun for £ 4.3.0 og i U. S. A. kun for £ 0.10.6.

Han henviste dernæst til den stigende Konkurrence, England mødte fra Tysklands og U. S. A.'s Side, og erklærede, at England kun kunde sikre sig Erstatning i Dominions ved at give disses Varer lettere Adgang til det engelske Marked. Han erindrede om 1917 Resolutionen, som jo ogsaa var blevet underskrevet af Storbritannien, fastholdt denne Resolutions store politiske Betydning, og skønt han erkendte, at Storbritannien var slaaet ind paa samme Vej, for hvilket man ogsaa i Dominions var taknemlig, gav han dog Udtryk for sit Ønske om en effektiv Præferencepolitik fra Englands Side, hvad der formentlig vilde være i Storbritanniens egen Interesse.

Han underkendte paa den anden Side ikke den Betydning, som det britiske Marked havde for Dominions, men han kunde ikke erkende, at den fri Adgang, som man nu havde, var en rigelig Erstatning for den Præference, Dominions gav; man burde tværtimod sikre det britiske Marked for Dominions' Raastoffer og Fødemidler, ogsaa i det Øjemed at gøre Imperiet uafhængigt af Tilførsler andre Steder fra.

Skulde det lykkes at opretholde den forøgede Produktion i Dominions og derved skaffe Plads til flere Udvandrere, maatte det ske med Støtte fra Storbritanniens Side, saaledes at Rigets Produkter blev foretrukket for fremmede gennem en Fortrinsbehandling. Ordningen burde være den, at den britiske Producent fik Førsteret paa det britiske Marked, Resten blev overladt til Producenterne i det oversøiske Imperium, medens de udenlandske Producenter kun skulde kunne levere det, som Imperiet ikke kunde frembringe.

For at opnaa dette, foreslog Taleren, at man gik en af følgende Veje:

1. Indførte Beskyttelsestold til Gunst for det britiske Landbrug (Fødemidler og Raastoffer) med Præference for Dominions;
 2. eventuelt efter glidende Skala, saaledes at Tarifen kun skulde træde i Kraft, naar Varepriserne faldt saa stærkt, at Produktionen blev urentabel.
- Hvis man ikke vilde gaa ind herpaa, maatte man enten
3. give Subsidier til Producenter i Storbritannien og i Dominions,
 4. begrænse Indførslen gennem et Licenssystem eller
 5. oprette et Statsindkøbs- og Prisreguleringssystem.

Allerede samme Eftermiddag benyttede Handelsministeren Lejligheden til at fremsætte de Forslag, som den britiske Re-

gering under Indtrykket af den voksende Utilfredshed i Dominions havde ment at burde fremsætte i det britiske Parlament. Disse Forlag gik ud paa følgende Tilføjelser og Ændringer til den eksisterende Toldlovgivning, hvorpaa der gaves Dominions og Kolonier Fortrinsbehandling.

Tørrede Frugter, som hidtil havde nydt $\frac{1}{6}$ Præference, skulde være toldfri; anden tørret og præserveret Frugt, som hidtil var toldfri, skulde belægges med Told naar indført fra Udlandet; Præferencen paa Sukker stabiliseres til et bestemt Beløb for et Tidsrum af 10 Aar, hvad der ogsaa skulde være Tilfældet med Raatobak.

I sin Forelæggelsestale anerkendte Handelsministeren paany, at Rigspræferenceprincippet var endelig akcepteret ogsaa fra britisk Side, at Dominions-Præferencen befordrede Moderlandets Udførsel, at en Udvidelse af den vilde virke yderligere i samme Retning samt endelig, at Storbritanien, som i sin Tid Dominions havde gjort det, fremsatte sine Forslag i en Frivillighedens Aand og ikke i Kompensations Øjemed. Han gik derpaa over til paa sin Side at paavise, hvorledes den engelske Præference havde virket til Fordel for Dominions og Kolonier. I de sidste tre Aar før Krigen kom saaledes kun 48% af den Kakao, der forbruges i Storbritannien, fra Imperiet, medens dennes Andel i 1922—23 var steget til 93 $\frac{1}{2}$ %; for Kaffe var Tallene henholdsvis 21% og 35 $\frac{1}{2}$ %; for Sukker 6,9% og 22%; for Korerender henholdsvis 0,4 og 6,5%; for Rosiner 2,5 og 16,8%; for Raatobak 1,4 og 6,2% og for Motorvogne, da Præferencen lige var begyndt, 1,3%, medens den i 1922—23 var steget til 32 $\frac{1}{2}$ %; Forholdet var tilsvarende for de Varer, der falder ind under første Del af „The Safeguarding of Industries Act“, bl. a. Kameraer og optiske Linser fra Canada.

De af den britiske Regering foreslaaede Lettelser i Frugt-toldsatserne interesserede i særlig Grad Australien og New Zealand men ogsaa Canada — omend i mindre Grad — da alle disse Dominions har en betydelig Udførsel af Frugt til Storbritannien, og de forskellige Premierministre udtalte ogsaa deres Erkendtlighed; men det var klart, at Meddelelsen kun vakte betinget Glæde, og fra New Zealands Side efterlystes en Told paa kondenseret Mælk, ligesom Landets Repræsentant indtrængende anbefalede Overvejelser med Hensyn til Kød, medens Sydafrika, som kun har ringere Interesse for Frugtavlens, efterlyste en Beskyttelse af sydafrikansk Vin og Majs. For Mauritius og Vestindien var Sukker jo en kærkommen Indrømmelse.

Efter disse Udtalelser erklærede den britiske Finansminister, at de fremsatte Forslag ikke var Regeringens sidste Ord i Sagen. Forslagene blev fremlagt til Diskussion som værende Storbritanniens Bidrag til Løsningen af den foreliggende Opgave: at forøge den interimperiske Handel, og hvis derfor disse Forslag i nogen Henseende ikke mentes at være formaalstjenlige hertil, anmodede han Dominions' Repræsentanter om at fremsætte Ændringsforslag. Saadant bandt selvfølgelig ikke Regeringen til at antage eventuelle nye Forslag, men det vilde dog være af stor Betydning for den at erfare, i hvilken Retning Ønskerne gik.

Diskussionen om Toldpræferencen blev derpaa udsat, indtil Spørgsmaalet efter indgaaende Undersøgelse paany kunde blive drøftet i et Plenarmøde. Ligeledes enedes man om samtidig at optage den australske Premierministers subsidiære Forslag til Diskussion, idet man dog med Hensyn til disse bestemte, at de forinden skulde behandles af en særlig af Konferencens Midte udset sagkyndig Komité.

Paa Konferencens 20ende Møde den 7. November genoptoges begge Spørgsmaal til Diskussion og Afgørelse.

Spørgsmaalet om de subsidiære Fremgangsmaader 1) Subsidier, 2) Importlicenser og 3) Statsinkøb og Prisstabilisering blev vel hurtigt afgjort, da Undersøgelseskomiteen ikke havde fundet nogen af disse gennemførlig eller formaalstjenlig. Komiteen anbefalede dog et nært Samarbejde mellem Regeringerne og Producenten til Fremme af Afsætning af Imperiets Landbrugsproduktion.

Den britiske Forhandlingsleder gik derpaa over til det næste Spørgsmaal paa Dagsordenen: Toldpræferencen.

Som jeg snart skal omtale, var dette Spørgsmaal allerede af den britiske Regering blevet forelagt det britiske Folk, og da Premierministeren udtrykkelig havde undtaget „wheat“ og „meat“ fra sit Toldprogram, vakte dette kun betinget Bifald hos Dominions' Repræsentanter. Maaske for at afbøde denne Misstemning indledede den britiske Handelsminister Mødet med at gøre følgende yderligere Tilføjelser til Præferencelisten:

Præferencen paa Vin af en vis Styrke fordobledes fra $\frac{1}{3}$ til $\frac{2}{3}$. Raaæbler, konserveret Laks, Hummer, Krebs og Krabber samt Honning af udenlandsk Oprindelse skulde belægges med Told, medens Koloniernes Produkter skulde indgaa toldfrit.

Til Forklaring skal jeg anføre, at Indførslen af raa Frugt i England beløber sig til 33 Mill. £ om Aaret, heraf Æbler

10 Mill. £ og af Laks og Skaldyr til ca. 5 Mill. £ om Aaret.

Men heller ikke disse yderligere Indrømmelser — omend et Skridt i den rigtige Retning — kunde bortveje Skuffelsen, og Slutningen paa Diskussionen om Toldpræferencen faldt i det hele noget mat ud.

Dominions' Premierministre benyttede sig af Finansministerens Opfordring til at fremkomme med deres Ønskeseddel, og denne viste sig at være lang.

Canadas Repræsentant nævnede saaledes: Hvede, Byg, Hvedemel, frisk Frugt, Fiskekonserves og Automobiler. Australiens og New Zealands Kød og Mejeriprodukter. Sydafrika var tavs, det havde jo faaet Vin og havde alt nævnt Majs. Saavel den new zealandske, den afrikanske men særlig den australske Repræsentant gentog, at efter deres Mening var Toldvejen den eneste farbare, idet den australske Repræsentant tilføjede, at naar man hverken vilde have hans principale eller subsidiære Forslag, satte man efter hans Mening en Bom for Udviklingen af den imperiske Handel.

Man enedes sluttelig om en Resolution af noget platonisk Indhold, idet man gentager, at alt bør gøres for at udvikle den interimperiske Handel og bekræfter 1917-Resolutionen.

Med Hensyn til de andre Punkter nødsages jeg til at fatte mig i største Korthed.

Man vedtog at fortsætte med i størst mulig Udstrækning at give hverandre Præferencen i Kontrakter, at udvikle den statsunderstøttede Emigration, som hidtil ikke havde vist sig at være nogen Succes. Vilkaarene er højst forskellige i de forskellige Dominions, og Spørgsmaalet er endelig fra Koloniernes Side bleven knyttet nøje sammen med Spørgsmaalet om et Marked for deres Produkter. Endelig vedtog man at antage et Tilbud fra den britiske Regering om Tilskud til Foretagender af offentlig Betydning (Jernbaner, Lys-, Vand- og Dræningsanlæg), mod at Bestillingerne skulde gøres i England.

Ligeledes skal jeg nævne, at Forhandlingerne om Indførslen af Kvæg fra Canada, som væsenlig var et canadisk-britisk Anliggende viste, at man hverken i Canada eller England var tilfreds med den betingede Indførselsfrihed, som Moderlandet under Protest fra det engelske Landbrug havde givet.

Endelig vedtog man at nedsætte en særlig Imperial

Economic Committee, som skulde opretholde Kontinuiteten i Arbejdet og medvirke til de vedtagne Resolutions Udførelse. Komiteen skulde være en ren teknisk Komité uden politisk Formaal.

Fra November 1923 til Konferencen af 1926.

Den økonomiske Konferencens Forhandling om en udvidet Toldpræference, saaledes som stærkt urgeret fra Dominions' Side, gav Stødet til, at Spørgsmaalet: Beskyttelse contra Frihandel atter blev rejst i England som et Middel mod de Onder, hvoraf Staten led 3: synkende Statsindtægter og stigende Arbejdsløshed; og fra den 25. Oktober 1923, da Premierminister Baldwin for første Gang tager Ordet, og til Udfaldene af Valgene den 7. December føres Striden med største Hefthighed. I denne Strid, som truede med at spalte ikke blot det konservative Parti, men selve Ministeriet i to stridende Grupper, søgte Premierminister Baldwin i Virkeligheden at gaa en Mellemvej, idet han Gang paa Gang under Valgkampagnen erklærer, at han ikke er doktrinær og ikke vil vælge mellem Frihandel og Beskyttelse som handelspolitisk Princip, men kun at han under de forhaandenværende økonomiske Forhold mener at burde — i hvert Fald midlertidig — prøve en ny Metode, selv om denne har Indførelse af Toldsatser til Resultat. Hans Forslag er en „business proposition“, et opportunistisk, ikke noget principielt, Forslag.

Hans Program gik ud paa Indførelsen af en Række nye Toldsatser i det Øjemed at forhøje Statsindtægterne og derved skaffe tilstrækkelig Kapital til at forny og udvide Landets Produktion, at ophjælpe og beskytte de Industrier, der led under unfair fremmed Konkurrence, at skaffe sig et Vaaben i Hænde ved Forhandlinger om Nedsættelse i fremmede Toldtarifer, der afskar britiske Varer Adgang til fremmede Markeder og at kunne give en effektiv Præference til Dominions og Kolonierne. Undtages fra Toldpaalæg skulde Hvede, Mel, Havre, Kød, derunder Faarekød og Bacon, Ost, Smør og Æg. Staten skulde give en Bonus til Landbruget i Form af et Tilskud af £ 1 pr. opdyrket acre Land. Endelig skulde der ske en Nedsættelse af The- og Sukkertolden.

Det vil af dette Program fremgaa, at der var en Væsenforskel imellem den Chamberlainske Aktion i 1906 og den Baldwinske i 1923. Medens Chamberlain nemlig satte Rigspræferencetanken i Spidsen og indrettede sit Tarifforslag derefter ved at medtage Levnedsmidler, kommer Rigspræferencen

kun i Betragtning ved Mr. Baldwins Overvejelser som et Moment, der ikke vejer mere i Vægtskaalen end de hjemlige Momenter 3: den økonomiske Depression og den enorme Arbejdsløshed, og hans Toldforslag udelader netop Told paa de Levnedsmidler, hvis Eksport er en afgørende Faktor i Koloniernes Økonomi. Disses Forbigaaelse kunde daarlig afbalanceres ved den ovenfor omtalte for Dominions Eksport iøvrtgt ikke uvæsentlige Udvidelse af Præferencen og heller ikke ved den tilbudte Præference paa Industrivarer, og som allerede sagt fremkaldte Forslagene betydelig Skuffelse hos de i London endnu forsamlede Premierministre fra Dominions. Det ligeledes skuffede engelske Landbrug søgte man at berolige ved en Bonus.

I en Tale i Reading den 23. November 1923 erklærede Baldwin paa Forespørgsel, at hans Grund til ikke at lægge en Told paa de vigtigste Levnedsmidler for det første var den, at England havde valgt at være et Industriland og som saadant var ude af Stand til at brødføde sin egen Befolkning, og han vilde derfor anse det som særlig unfair — med en saa enorm Arbejdsløshed for Haanden — at lægge en Skat paa Fødemidler. Dernæst virkede Chamberlains Forsøg afskrækkende, og endelig var der ikke fremkommet noget Tilbud fra Dominions' Side om Præference, der var gjort afhængig af Levnedsmiddeltold. Hvis der var sket et Tilbud til vor Industri, der efter vor Mening var saa gunstigt, at det vilde have haft en enorm Udførsel fra England til de oversøiske Lande til Følge, kunde man have overvejet Spørgsmaalet, men et saadant Tilbud var ikke fremsat, og uden dette vilde det ikke for Tiden have været gørligt at foreslaa Levnedsmiddeltold og slaa ind paa en hel ny Vej. Baldwin tænker her aabenbart paa en Toldunion som de Forenede Staters med Frihandel indadtil og Toldmure udadtil, en Tanke han flere Gange kommer ind paa under sin Kampagne, men som slet ikke passer ind i Dominions toldpolitiske Opfattelse.

Indenfor Unionistpartiet fandt det Baldwinske Program ikke fuld Tilslutning. Hos Partiets interimperialitiske Fløj med Austen Chamberlain i Spidsen, ansaa man hans Planer for utilstrækkelige til at tjene som et virkeligt Grundlag for en Præferencepolitik, medens den frihandelsvenlige Del af Partiet paa den anden Side var ængstelig for, at Baldwins Planer kun var Indledningen til en konsekvent Beskyttelsespolitik, og det lykkedes kun nogenlunde at holde Partiet sammen. Lloyd George udtalte sig for Frihandel samt for Ophævelse af „Mc Kenna

Tolden“ og „Safeguarding of Industries Act“, og de af ham og Asquith ledede Fraktioner af det liberale Parti gik til Valget sammen imod de konservative.

Paa det absolute Frihandelsstandpunkt stod ogsaa Arbejderpartiet.

Uoverenstemmelserne inden for det konservative Parti bevirkede selvsagt, at dets Valgkampagne mistede meget af sin Kraft, medens Arbejderpartiet og det liberale Parti stod fast paa Frihandel, hvor meget de iøvrigt divergerede.

Baldwin led da ogsaa ved Valget den 7. December et stort Nederlag. De konservative, som før Valget stod med 346 Medlemmer mod 145 af Arbejderpartiet og 115 Liberale, maatte ved Valget afgive 90 Mandater, hvoraf Arbejderpartiet tog de 44 og de Liberale Resten. Arbejderpartiet dannede, som det største af Oppositionspartierne saa under Førerskab af sin Chef, Mc Donald, Regering med tilsagt Støtte fra den liberale frihandelsvenlige Opposition.

Det Baldwinske Beskyttelsesprogram var følgelig faldet væk af sig selv, men derimod kunde man ikke paa Forhaand vide, hvorledes Arbejderregeringen vilde stille sig til Præferencespørgsmaalet, som ogsaa — skønt som et Bimoment — havde spillet en Rolle under Valgkampagnen. Regeringen benyttede imidlertid den første Lejlighed til at erklære, at den ikke vilde røre ved den Præference, som alt var gældende Lov, om end den i Henhold til Valgets Udfald maatte forbeholde sig sin Stilling til selve de Toldsatser, paa hvilke Præferencen var givet. I saa Henseende fremsattes og vedtoges hurtigt Forslag om at halvere Tolden paa Sukker, The, Kakao, Kaffe og Cikorie, medens Tillægsafgiften paa tørret Frugt helt ophævedes; og saavel McKenna Toldsatserne som Valutadumping Toldsatserne i „Safeguarding of Industries Act“, der skulde fornyes fra Aar til Aar, skulde bortfalde henholdsvis fra 1. August og 18. August 1924. De paa disse Toldsatser grundede Præferencer, som for de sidstnævnte Grupper Vedkommende jo dog kun var af ringe Betydning, formindskedes eller bortfaldt saaledes helt.

Den af den afgaaende Regering paa Rigskonferencen tilbudte og af Dominions akcepterede Udvidelse af Præferencen kom i Overensstemmelse med Premierministerens Løfte til Behandling i Parlamentet den 17. Juni og blev i to lange Møder, der spændte over to Dage, Genstand for en indgaaende Drøftelse. I Betragtning af den Betydning, de enkelte Partiers Stilling har til Bedømmelse af Spørgsmalets Fremtid i engelsk

Politik, skal deres Standpunkter gengives — selvsagt i stærkt sammentrængt Form.

Resolutionerne deler sig naturligt i 3 Grupper. Første Gruppe omfatter de Resolutioner, som enten foreslaar Afskaffelsen eller Nedsættelsen af den eksisterende Told paa Varer, der indløses fra Imperiets forskellige Dele. Hertil hører: Tørret Frugt, Vin og Tobak. Til anden Gruppe hører Fixeringen af en bestaaende Præference til et bestemt Beløb. Denne Foranstaltning var alene foreslaaet for Sukker. Til tredie Gruppe hører Forslagene om Indførelse af Toldafgifter paa ny Artikler med fuldstændig Toldfrihed for Varer af Rigsoprindelse, alt tørret og præserveret Frugt, friske Æbler, præserveret Fisk og Skaldyr.

De to førstnævnte Grupper blev først sat under Debat.

Fra Modstandernes, de Asquithske liberale og Arbejderpartiets Side, blev det fremført, at Forslagene hvilede paa et falsk Grundlag, idet Præference i Kolonierne var væsentlig forskellig fra Præference i England. Dér bestod den i at udtage nogle Sten af en Toldmur, her skulde man først opbygge en saadan for at tage Stenene ud. Forslagene var dernæst i enhver Henseende utilstrækkelige til at naa det Maal, de havde i Sigte, og skulde der i det hele taget være nogen Mening i deres Fremsættelse, maatte det nødvendigvis være Hensigten at indføre Protektionisme, som vilde ende med Told paa Levnedsmidler og Raastoffer. At henvise til, at dette kun var en Fortsættelse af 1917-Resolutionen, var ikke fyldestgørende, thi ét var at love Nedsættelse paa gældende Toldsatser, et andet at opstille Præferencen som Ideal, thi da var man nødt til at forandre sit System. Oppositionspartierne, der søgte at negligere Betydningen af Forslagene for at lette dem deres Angreb mod den formodede Protektionisme, der laa bagved, angreb stærkt den afgaaede Regering, fordi den ved at rejse Forhaabninger hos Dominions og give disse Indtryk af, at de havde det engelske Folk bagved sig, bragte Modparten i den Stilling at blive udskreget som Anti-Imperialister, fordi de stemte mod Forslagene. De stod ikke tilbage for nogen i deres Interesse for Imperiet og dets Udvikling, men mente ikke, at disse Interesser fremmedes ad den foreslaaede Vej. Endelig blev det fremhævet fra Modstandernes Side, at dette var et Forsøg paa at binde Parlamentet, som var i Modstrid med engelsk konstitutionel Praksis.

Hele Arbejderpartiet var dog ikke indforstaaet med denne Holdning, og der kom fra indflydelsesrig Side indenfor dette vægtige Udtalelser til Gunst for en protektionistisk-imperialistisk

Politik, ud fra den Betragtning, at de frihandelsvenlige ikke sad inde med al Visdom paa det handelspoliske Omraade.

De Lloyd Georgeske liberale, der af Rigshensyn talte til Fordel for Resolutionerne, tilraabte Oppositionen, at den nok allerede havde glemt Verdenskrigen.

Fra de konservatives Side fremførtes de tidligere anførte Argumenter, som jeg ikke skal gentage, og Baldwin benægtede paa det bestemteste at her forelaa noget Forsøg paa at binde Parlamentet. Det vilde heller ikke være et Tillidsbrud at forkaste Resolutionerne men en Dumhed, ligesom det vilde være en Dumhed at tro, at hvad Dominions derefter foretog sig vilde være Udtryk for Fornærmelse. Han var enig med de andre Partiers Førere i, at en Gentagelse af en Situation som den foreliggende, hvor én Regering foreslog og en anden forkastede Forslag, paa hvilke Dominions satte Pris, maatte undgaas. Han ønskede endelig nedsat en særlig Kommission til at studere Spørgsmaalet og kom paany ind paa sin Toldunionstanke.

Efter at Chamberlain som Protektionist og Imperialist varmt havde anbefalet Resolutionerne og latterliggjort Henvisningen til det frie Market som et Ekvivalent for Koloniernes Præference, gik man til Afstemning.

For Resolutionerne stemte Unionisterne, de Lloyd Georgeske liberale, imod de Asquithske liberale og Arbejderpartiet, men en lille Del af Arbejderpartiet gik dog med til Resolutionerne.

Resultatet gav Udtryk for Debatten, idet Forslagene kun forkastedes med mellem 6 og 20 Stemmers Majoritet. Efter dette Resultat blev de mere udprægede beskyttelsesvenlige Resolutioner i tredje Gruppe ikke bragt frem til Afstemning.

Arbejderpartiets Stilling til Toldspørgsmaalet, men navnlig dets Modstand mod og Forkastelsen af den økonomiske Konferences Resolutioner, gjorde et meget uheldigt Indtryk i Dominions; disses Premierministre betonedede særligt de uheldige Virkninger, Forkastelsen maatte have for fremtidige Konferencer, idet man nu ikke mere kunde stole paa, at de dér vedtagne enstemmige Beslutninger nogensinde vilde føre til positive Resultater. Den australske Premierminister udtalte, at Australien herefter muligvis var nødt til at søge sine Forbindelser andre Steder, og i Canada blev der endog fremsat Forslag om at tilbagekalde den Præference, der blev ydet britiske Varer, eller subsidiært at suspendere den, indtil der var opnaet en Toldoverenskomst med Storbritannien.

Efterhaanden som Arbejderpartiets venstre Fløj gjorde sig mere og mere gældende, og et Samarbejde med de liberale viste sig umuligt, bestemte disse sig til at unddrage Ministeriet sin Støtte, og Regeringen lod da udskrive Nyvalg.

Skønt Baldwins noget hovedkulds Forsøg i Efteraaret 1923 havde ført til et stort Nederlag for det konservative Parti, varede det Mac Donaldske Intermezzo kun i 8 Maaneder, og det konservative Parti, der trods Nederlaget var det største og det førende Parti, kunde genoptage Traaden, hvor det havde sluppet den og med Lethed opstille et Program, som kunde føre det til Sejr. Stemningen i Parlamentet og hos det britiske Folk viste med Tydelighed, at man var fuldt villig til at „safeguard the industries“, forudsat at saadanne Beskyttelsesforanstaltninger ikke antog Karakteren af en Overgang til Protektionismen, og at der var Vilje til at strække sig overordenlig langt ad Præferencepolitikens Vej, saa længe dette ikke medførte Told paa Livsfornødenheder.

Paa disse to Punkter førtes Valgkampagnen, og Valget, der tildels foregik i Forstaaelse med det liberale Parti, førte til en kolossal Sejr for de konservative, der kom ind med en absolut Majoritet paa næsten 200. Dette Resultat skyldtes som bekendt tildels andre Momenter (Zinoieffbrevet), men Baldwins kloge Mellemvej mellem Skylla og Karybdis paa den økonomiske Politikens Omraade vandt utvivlsomt Sejren for det konservative Parti.

I det første Møde i Parlamentet udviklede han sit Program. En britisk Præferencepolitik uden Told paa Fødemidler var vel ikke det den skulde være; men da saadan Told ikke for Tiden var praktisk Politik, skulde paa den anden Side enhver Anstrengelse gøres for paa anden Maade at bevirke, at man i England foretrak Imperiets Produkter for Udlandets. Til at løse denne Opgave var den af den sidste Rigskonference skitserede „Imperial Economic Committee“, som havde til Formaal at overveje Metoder, hvorefter Produkterne kunde forbedres og blive bragt paa de britiske Markeder, et særdeles velegnet Organ. Midlerne til denne Opgaves Løsning vilde han sætte til 1 Mill. £ om Aaret, til hvilket Beløb han anslog Pengeværdien af de af ham til Konferencen foreslaaede Toldsatser paa forskellige Levnedsmidler, som Parlamentet ikke havde godkendt, og som han, i Henhold til sit Løfte til det engelske Folk, heller ikke nu vilde søge at faa Parlamentet til at bevilge.

Hvad Industribeskyttelsen angik skulde de Toldsatser, der

eventuelt indførtes under det af Regeringen paatænkte System, blive bragt til Anvendelse overfor alle Lande og Grunden hertil var i første Linie den ikke at rokke ved Mestbegunstigelsesklausulen, som var det fundamentale Princip i engelsk Traktatpolitik. Det vil erindres, at England allerede paa det Tidspunkt laa i Forhandlinger med Tyskland om en Handels-traktat efter dette Princip. Paa alle saadanne Toldsatser skulde der gives Dominions og Kolonier Præference, ligesom Regeringen saavidt muligt vilde etablere status quo ante Valget i 1923 paa dette Omraade.

I den følgende Tid gennemføres dette Program med stor Konsekvens. Saaledes udvidedes i 1925 Toldpræferencens Omraade ved de nye Toldsatser paa Silke, Silkevarer og Kunstsilke ved Genindførelsen af Mc Kenna-Satserne samt Told paa Humle, ligesom man gennemfører den Toldpræference, hvorom der var givet Løfte paa Konferencen i 1923, forsaavidt den ikke indebærer nogen Told paa Levnedsmidler. Endelig kom de Toldsatser, der efterhaanden blev indført i Henhold til den nye „Safeguarding of Industries“ Ordning.

Under Debatten i Underhuset den 12. Juni 1925 angaaende Finance Act 1925 gik 10 Medlemmer af Arbejderpartiet sammen med Regeringen, og en enkelt af dem angreb endog Regeringen, fordi den ikke gik tilstrækkelig langt, men kun holdt sig til en Del af Resolutionen fra den økonomiske Konference i 1923; og selv indenfor Arbejderpartiets mest yderlig-gaaende Fløj, Clyde Partiet, udtalte man sig til Gunst for Præferencetanken.

Ved Finansloven af 1926 blev 1. Del af „Safeguarding of Industries Act“ 1921 forlænget til at gælde for 10 Aar, den vilde være udløbet i 1926; samtidig forhøjede man forskellige Toldsatser, og gennemførte Tolden paa Indpkningspapir ($16\frac{2}{3}\%$ ad valorem), som var blevet opgivet nogle Maaneder forud; alle Slags Automobiler, samt Dele heraf kom ind under Mc. Kenna Tolden ($33\frac{1}{3}\%$ ad valorem), og blev derved i toldmæssig Henseende ligestillede. Endelig blev der tilsikret Dominions og Kolonierne deres Toldpræference for et Tidsrum af 10 Aar.

Med Hensyn endelig til Regeringens Løfte om at arbejde for frivillig Købspræference for de oversøiske Landes Levnedsmiddelseksport blev det overdraget til Imperial Economic Committee, om hvis Nedsættelse man enedes med Dominions og i hvilken disse havde Repræsentanter, at udarbejde en Plan for Arbejdet. Dette skete i 1926, efter at Komiteen

havde foretaget indgaaende Undersøgelser angaaende Afsætningsmarkedet for Korn og Flæsk, Kødkonserver, Fisk, Frugt og Mejeriprodukter.

Planen gaar ud paa at skabe en Organisation af de oversøiske Producenter, en Forbedring af Varenes Kvalitet og deres Transport, Regelmæssighed i Forsyningerne samt et System af Oprindelsesbetegnelser. Dernæst skal der udføres et Oplysningsarbejde, der foruden en egentlig Reklamevirksomhed skal gøre Befolkningen fortrolig med 1) at Køb af Imperiets Varer skaber større Efterspørgsel fra Kolonierne og derigennem mere Arbejde i Moderlandet, 2) at Imperiets Varer i mange Tilfælde er af bedre Kvalitet end de fremmede og er tilstede i tilstrækkelige Mængder, og 3) at Forbrugeren har en Garanti for deres Nationalitet i den lovlige foreskrevne Oprindelsesbetegnelse. Til at udføre dette Agitationsarbejde, hvortil det foreslaas at anvende 66°/_o af det aarlige Tilskud, nedsattes der en særlig Arbejdskomité.

Den egentlige Reklamevirksomhed vil omfatte Avertering, Fremstilling af Plakater til Ophængning, Fremvisning af Films, Rundkastning af Taler og Foredrag, Indretning af særlige Afdelinger paa Udstillinger samt Oplysning til Skolebørnene om Kolonirigets økonomiske Betydning.

Planen laa saaledes fuldt udarbejdet ved Sammentræden af Konferencen i 1926.

Konferencen af 1926.

I et Verdensrige som det britiske Imperium, i hvilket de enkelte Stater, skønt angivne ved en fælles Betegnelse „Dominions“, er vidt forskellige i historisk Oprindelse, Racesammensætning, økonomisk Struktur og Naboforhold, i hvilket Befolkningerne i stadig stigende Grad bliver nationalt særprægede, og hvis uskrevne Grundlov endelig er en stadig fremadskridende Udvikling og Forandring undergivet, kan det ikke forbavse, at der til alle Tider er store og betydningsfulde Spørgsmaal, der trænger til Drøftelse mellem Rigets ansvarlige Statsmænd. Alt som Statslivets Mangfoldighed giver sig Udtryk, vil disse Spørgsmaal snart være „politiske“ snart „økonomiske“ for at bruge almindelig anvendte Udtryk, thi i Forholdet mellem Moderland og Dominions er selvsagt alle Momenter, hvad enten de grunder sig i Staternes indbyrdes Forhold eller er af militærpolitisk eller udenrigspolitisk, økonomisk eller religiøs Oprindelse, i egentlig Forstand politiske, idet de kan faa afgørende

Indflydelse paa det statslige Forhold mellem Storbritannien og dets Datternationer og derved paa hele Rigets Skæbne.

Medens saaledes paa Konferencen i 1923 de økonomiske Spørgsmaal var langt de mest fremtrædende, ja saa betydningsfulde, at man holdt en særlig økonomisk Konference, var det de politiske Spørgsmaal, der gav det umiddelbare Stød til Afholdelsen af Konferencen i 1926 og indeholdt det største Sprængstof. Under disse Forhold var det naturligt, at den britiske Regering ved Indbydelserne til en ny Konference foreslog Dominions at behandle alle Spørgsmaal paa een Konference, og derved komme væk fra en Udskillelse af de økonomiske Spørgsmaal, som om disse var af den største Vægt, medens fra Moderlandets Side alle de forskellige Momenter, der er afgørende for Forholdet imellem Imperiets forskellige Dele, er lige betydningsfulde og maa afvejes i Forhold til hverandre.

Konferencen aabnedes den 19. Oktober og sluttede den 23. November 1926. I Modsætning til 1923-Konferencen blev Forhandlingerne paa Grund af deres overvejende politiske Karakter i alt væsentlig hemmeligholdt.

Som ved Omtalen af de andre Rigskonferencer skal ogsaa her kortelig gøres Rede for de Spørgsmaal paa det politiske Omraade, der danner Baggrund for de handelspolitiske Forhold. Emnerne kan kortelig angives saaledes: De enkelte Staters Stilling indenfor det britiske Statssamfund („The British Commonwealth of Nations“) navnlig i Forholdet til fremmede Stater; Dominions' Indflydelse paa Rigets Udenrigspolitik; de engelske Generalguvernørers uheldige Dobbeltstilling som baade Kongens og den britiske Regerings Repræsentant; Dominions, Ret til at afslutte Traktater og endelig Dominions' Gesandtskabsret.

Med Hensyn til det første Spørgsmaal, hvis Løsning jo er afgørende for de andres Løsning, kan Dominions deles i 3 Grupper. Til første Gruppe hører New Foundland, der sætter mere Pris paa at blive kaldt Storbritanniens ældste Koloni end den yngste Dominion, som ikke ønsker at spille nogen storpolitisk Rolle, men erklærer sig fuldt tilfreds med det Flag, hvorunder den lever, og den Status Landet indtager i det britiske Statssamfund, og som endelig ikke ønsker at have noget Ord med i Laget ved Afgørelse af udenrigspolitiske Spørgsmaal. New Foundlands Repræsentant erklærer, at hans Lands Interesser væsentlig er økonomiske, at han er tilfreds med disses Udvikling, men at man nu i New Foundland vil vedtage en Toldtarif, hvorefter man kan give Storbritannien Præference

alene af den Grund, at man ikke ønsker at være den eneste, som ikke gør dette overfor Moderlandet.

Til den anden Gruppe hører New Zealand og Australien, der tillægger det politiske Spørgsmaal større Betydning, men som dog lægger ligesaa stor Vægt paa den økonomiske Side af Forholdet til Moderlandet, og som ikke for nogen Pris vil ud af det britiske Statssamfund, afhængige som de er af den britiske Flaades Evne til at forsvare dem mod Overfald og til at holde Handelsvejene til deres Lande aabne.

Til den tredje Gruppe hører endelig Canada, der dog staar paa Skillevejen mellem anden og tredje Gruppe, Irland og Sydafrika, som bidsk holder paa deres politiske Selvstændighed og alle Suverænitetsens Attributioner og for hvilke Selvstændighedsforholdet indadtil og udadtil er en Betingelse for Dominions' Forbliven indenfor Imperiet og det Spørgsmaal, for hvilket alle andre Spørgsmaal maa vige.

Om hvorledes Forhandlingerne har været om dette og de andre Spørgsmaal vides intet autentisk, men de resulterede som bekendt i en Resolution, som kunde tilfredsstille endog den mest fordringsfulde af alle Dominions, Sydafrika. Konferencen maa saaledes betragtes som en stor Sejr for Sammenholdet i Imperiet. Jeg skal kortelig gengive Indholdet af Resolutionen, om hvilken det ledende amerikanske Blad „Washington Post“ udtaler, at saafremt Georg den 3dies Raadgivere havde ejet den Klogskab, af hvilken Georg den 5tes Raadgivere viste sig at være i Besiddelse, vilde de Forenede Stater stadig være Medlem af det britiske Imperium.

Resolutionen er ikke at betragte som en Grundlov for Imperiet, men er kun en højtidelig Fastslaaen af Forholdet, saaledes som det har udviklet sig til Dato. Den bekræfter, at Dominions er autonome Samfund indenfor det britiske Rige, der indtager samme Stilling som Moderlandet og ikke i nogen Henseende — hverken hvad angaar de indre eller ydre Forhold — staar i Underordningsforhold til Moderlandet eller hverandre. Denne fri Sammenslutning af Nationer, som danner „The British Commonwealth of Nations“ er forenet ved fælles Troskab til Kronen. Det grundlæggende Princip for Forholdet mellem Storbritannien og Dominions er saaledes absolut Ligestillethed.

Imperiets fælles Udenrigspolitik skal fortsat ligge i Hænderne paa Storbritanniens Regering, men Dominions' Regeringer vil altid blive holdt underrettet og taget med paa Raad, førend der træffes Beslutninger. Med Hensyn til Anliggender, der

særlig eller udelukkende vedrører en enkelt Dominion, navnlig Forholdet til Grænsestaterne, kan der kræves en anden Behandlingsmaade, et Forhold som navnlig har ført til Udnævnelse af en særlig canadisk Gesandt i Washington. Medens hele Imperiet befinder sig i Krigstilstand med en Magt, med hvilken en enkelt af dets Dele er i Krig, kan hverken Storbritannien eller Dominions tvinges til at paatage sig aktive Forpligtelser undtagen ved et bestemt Tilsagn fra deres egen Regering. Ved Udførelsen af den fælles Udenrigspolitik vil man søge den størst mulige Forhandling mellem Imperiets Dele, før nogen udenrigspolitisk Beslutning af Betydning tages. Ogsaa af Hensyn til andre Forhandlinger maa man formode, at Dominions efterhaanden vil komme ind paa at holde politiske Agenter i London, hvilket sikkert vil befordre Samarbejdet mellem Moderland og Kolonier.

Generalguvernørerne skal for Fremtiden kun repræsentere Kongen, medens Henvendelse fra Moderlandet til Dominions vil ske direkte fra Regering til Regering og vice versa. Generalguvernøren vil nu blive valgt af Kongen efter Samraad ikke med den hjemlige, men ved den paagældende Dominions' Regering, et Forhold som ogsaa kan føre til at foreslaa indfødte Kandidater til Værdigheden. Generalguvernøren vil i Dominions i alt væsentligt faa samme konstitutionelle Stilling som Kongen i Storbritannien.

Bestemmelserne om Dominions' Ret til at afslutte selvstændige Traktater med andre Lande er paany blevet fastslaaet med nogle mindre væsentlige men til Dominions' Selvstændighed paa dette Omraade svarende Forandringer i de ved Traktatafslutningen anvendte Formler.

Ligeledes fastholdes Dominions' Gesandtskabsret og denne Ret vil formentlig i Fremtiden blive benyttet i ikke ringe Omfang.

I Sandhed en klog og vidtskuende Politik.—

Naar det betænkes, hvilken Skæbne den økonomiske Konferencens Forslag fik i det britiske Parlament, er det ikke til at undres over, at man i Dominions i den første Tid efter 1923-Konferencen saa med Skepsis paa fremtidige Konferencers Nytte paa det økonomiske Omraade.

Men efter at den konservative Regering ikke blot i den følgende Tid i videst muligt Omfang havde gennemført de i 1923 tilbudte Toldpræferenceforslag men endog skabt Sikkerhed for en Udvidelse af Præferencen ved de nye Toldsatser, samt endelig og navnlig havde sikret alle Præferencesatser for et Tidsrum af 10 Aar, blev Stemningen i Dominions betydelig

beroliget. Man maatte jo ogsaa i Dominions være klar over, at Muligheden for en Levnedsmiddeltold i Storbritannien ikke laa umiddelbart for Haanden, hvortil mulig ogsaa kom en anden Betragtning, hentet ud fra rent almindelige politiske Synspunkter, nemlig den, at det var særlig uheldigt for de ledende Statsmænd i de yderst demokratiske Dominions at faa Udseende af at have foreslaaet eller søgt at befordre en Politik i Hjemlandet, som af deres nærmeste politiske Meningsfæller dér, nemlig Arbejderpartiet, var blevet opfattet som Forsøg paa at fordyre den arbejdende Befolknings Livsfornødenheder. Alt dette opfordrede til Forsigtighed, og ligesom Protektionister og Imperialister i Hjemlandet erkendte, at de havde taget fejl, hvad enten dette skyldtes mangelfuld Forberedelse eller en dybere liggende Overbevisning hos det engelske Folk, og at de derfor foreløbig maatte søge ad anden Vej at arbejde paa Rigets økonomiske Sammenitning, saaledes blev man ogsaa i Dominions klar paa, at man foreløbig maatte forandre Signaler. Under disse Omstændigheder var det til at forudse, at Forhandlingerne om de økonomiske Spørgsmaal vilde forløbe uden større Vanskelighed. Den Form, hvorunder Spørgsmaalet om den interimperiske Handel var opstillet som Diskussionsemne, nemlig „En almindelig Oversigt over interimperisk Handel nu og i Fremtiden, den økonomiske Komités Arbejde og „Empire Marketing Board“s Stilling“, viser ogsaa, at det vigtige Diskussionsemne fra sidste Konference, „Rigstoldpræference“, som havde haft saa store Virkninger, i hvert Fald officielt var gaaet ud af Diskussionen.

Som jeg tidligere har sagt er Meddelelserne om Forhandlingerne — ogsaa om de økonomiske Spørgsmaal — ret sparsomme, idet kun de indledende Taler gengives, medens Diskussionen udelades, men selv af det foreliggende Materiale faar man bekræftet den ovenfor gengivne Opfattelse af Moderlandets saavel som af Dominions' Stilling: Fra Hjemmeregningens Side en Erklæring om at staa paa 1917-Resolutionens Grund, et „non possumus“ med Hensyn til Levnedsmiddeltold, samt en indtrængende Opfordring til Samarbejde paa den frivillige Købspræference, paa hvis Gennemførelse Hjemmeregningen vil sætte al Kraft ind. Fra Dominions' Side: Tilsagn om at ville fortsætte sin Præferencepolitik overfor Moderlandet, en maaske mere oprigtig Erklæring om Ikke-Indblanden i Hjemlandets Handels- eller Toldpolitik — en Stilling som var yderst paakrævet netop paa denne Konference, hvor Dominions havde sat det absolute Suverænitetsprincip under Debat; Taknemme-

lighed overfor Regeringen for dens utvivlsomt gode Vilje til Præference indenfor det muliges Grænser samt endelig et Tilsagn om virksomt Samarbejde om den Baldwinske „Køb-Britisk“ Tanke, idet de ganske godkendte det foreslaaede Program.

De andre Resolutioner er ogsaa i denne Forstaaelses Aand.

Dominions erklærede sig fuldtud villige til at deltage i et Samarbejde til Fremme af Videnskabelig Forskning i Erhvervenes Tjeneste, at virke for en hurtigere Skibsforbindelse og navnlig for en storstilet Luftfartsplan, der kunde bringe Moderland og oversøiske Lande i langt intimere Forbindelse med hverandre. Ligeledes fremhævede Konferencen den store Betydning af en fyldestgørende imperisk Produktions- og Handelsstatistik og af en imperisk Standardisering. Endelig understregede man paany den overordentlige Betydning af en Omfordeling af Imperiets hvide Befolkning ved en statsunderstøttet Udvandring til de Dele af Riget, hvor de mest tiltrænges, og hvor der findes de største Muligheder for deres Trivsel og tilsagde sin Støtte til deres Gennemførelse. Til denne Emigrationsplan nærer man nu i imperialistiske Kredse den største Tillid, og man haaber paa denne Maade at gennemsyre Imperiet med britisk Blod, med britiske sociale og politiske Idealer.

Australiens Premierminister angav Resultatet af Konferencens Arbejde paa det økonomiske Omraade ved følgende 3 Ord „Migration, Transport, Sanitation“ (Sanering), og man kan maaske omskrive dette med, at man tiltrods for de forskellige handelspolitiske Systemer vil bestræbe sig for ad Frivillighedens Vej at anlægge og udvikle en imperisk Økonomi.

Hvad særlig det Baldwinske Program α : om en frivillig Præference angaar, ser det vel beskedent ud, men det vilde være letsindigt at underkende dets Betydning. Naar Moderland, Dominions og Kolonier i Forening, med andre Ord hele det britiske Imperium med dets uhyre Ressourcer og dets Raceenergi, samler sig om et saadant Program, tør man gaa ud fra, at man mener at kunne naa Resultater ad denne Vej og i hvert Fald, at man vil sætte hele sin vældige organisatoriske Kraft ind paa Opgavens Løsning. Det pengelige Indskud fra Moderlandet — 1 Mill. £ om Aaret, af hvilke $\frac{2}{3}$ skal benyttes til direkte Propaganda — er i sig selv et betydeligt Beløb, men en samlet Vilje om at købe „britisk“ kan overhovedet ikke omsættes i Penge.

Om Hjemlandets Toldpræference overhovedet er blevet diskuteret paa Konferencen vides ikke, men at Spørgsmaalet

ikke er gaaet ud af interimperisk Politik vil bl. a. fremgaa af Udtalelser, som er fremsat af den engelske Minister for Dominions, Mr. Amery. En rigsøkonomisk Politik, der helt udelod Told, var, udtalte han, som Shakespeares „Hamlet“ uden Prinsen af Danmarks Rolle, og skønt dette ikke var Tilfældet nu, var Prinsens Rolle blevet stærkt beskaaret. Han vilde dog sige til Dominions' Repræsentanter, at selv om man i Dag var forhindret fra at gøre mange Ting, som man ellers havde ønsket og haabet at kunne gøre til Fremme af Handelen indenfor Imperiet, vilde man formentlig ikke altid være udelukket derfra, thi der var en stærk Bevægelse i den offentlige Mening, og megen gammel Fordom forsvinder for Oplysning.

Ved et af de samme Møder gentog Australiens Premierminister, Mr. Bruce, at det økonomiske Spørgsmaal efter hans Formening var det største af alle de Problemer, der var forelagt Konferencen, og hvis man kunde ordne det paa tilfredsstillende Maade, vil alle andre Vanskeligheder forsvinde. Han var stadig af den Mening, at Toldpræferencens Vej var det bedste Middel, men da denne Tanke ikke fandt tilstrækkelig Tilslutning i Øjeblikket, maatte man foreløbig opgive den, thi det, det nu fremfor alt gjaldt om, var at opdrage Folket og faa det til at forstaa de uhyre Fordele ved Samhandelen indenfor Imperiets Lande.

Det Resultat Imperiets Mejeridrift og Landbrug nu vil søge at naa ad den videnskabelige Undersøgelses og den teknisk-kommercielle Organisations Vej, nemlig at fremstille en standardiseret Vare af høj Kvalitet, der i nøje Samklang med Markedets Behov i fyldestgørende og rigelige Kvaliteter naar til det engelske Marked, har det danske Landbrug alt med overlegen Dygtighed naaet og ført til den højeste Udvikling. Dette er et stort Forspring, som vel ved Ihærdighed og Paapasselighed kan opretholdes, og dertil har endelig det danske Landbrug yderligere den store Fordel, som aldrig kan tages fra det, nemlig at ligge kun godt 24 Timer fra det britiske Marked; men derfor bør man selvsagt ikke paa nogen Maade underkende Betydningen af den Propagandabevægelse, som snart vil være i fuldt Sving.

Selv om en Toldpræference til Gunst for Dominions' Produkter vel ikke vilde faa det danske Landbrug til at falde overende, maa den Omstændighed, at denne Politik for Øjeblikket er traadt i Baggrunden og ikke betragtes som det eneste saliggørende, dog anses for en for os tilfredsstillende Udvikling.